

Avsändare:
Funktionsrätt Sverige
Hörselskadades Riksförbund
Synskadades Riksförbund
DHR – Delaktighet, Handlingsfrihet, Rörelsefrihet

Stockholm den 19 oktober 2023

Inspel inför Arbetsförmedlingens regleringsbrev 2024

Bästa statssekreterare Sophia Metelius,

Vi, representanter för den samlade funktionsrättsrörelsen, skriver till dig med anledning av det kommande regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens övergripande uppgift är att verka för en välfungerande arbetsmarknad med hög sysselsättning och en balans mellan utbud och efterfrågan av arbetskraft. Denna målsättning kan inte uppnås om inte verksamheten också har ett tydligt funktionsrättsperspektiv.

Mer än en miljon personer i arbetskraften beräknas ha någon form av funktionsnedsättning, en fjärdedel av de långtidsarbetslösa har en konstaterad funktionsnedsättning. Nödvändigheten av att målmedvetet verka för att dessa får och kan behålla ett fotfäste på arbetsmarknaden behöver tydligt återspeglas i Arbetsförmedlingens regleringsbrev. Dels för att Arbetsförmedlingen ska bidra till att, "personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället", som det heter i nuvarande regerings första regeringsdeklaration, dels för att komma till rätta med den stora arbetskraftsbrist som så gott som samtliga ekonomiska och

demografiska prognoser påvisar. Det senare oroar också arbetsgivarna enligt de direktkontakter funktionsrättsrörelsen haft med såväl Svenskt Näringsliv som Arbetsgivarverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Regleringsbrevet för 2023 inleds med ett antal mål för det kommande året som Arbetsförmedlingen sedan ska återrapportera. Personer med funktionsnedsättning nämns emellertid inte i samband med målen, trots att dessa utgör en betydande andel av arbetskraften samtidigt som sysselsättningsgraden är väsentligt lägre än för övrig befolkning. Enligt statistik från SCB är sysselsättningsgraden 52 procent i jämförelse med 81 procent, bland personer med nedsatt arbetsförmåga är sysselsättningsgraden 44 procent. Detta behöver adresseras i kommande regleringsbrev, till exempel genom att mål kring följande infogas:

- Arbetet för att personer med funktionsnedsättning ska få och behålla ett fotfäste på arbetsmarknaden ska stärkas.
- Andelen personer med funktionsnedsättning som går från arbetslöshet till arbete ska öka.
- Långtidsarbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning ska minska.

I regleringsbrevet för 2023 berörs situationen för personer med funktionsnedsättning i två uppdrag: beträffande Samhall och situationen för unga med aktivitetsersättning. Det är bra, men det berör samtidigt endast en liten andel av personer med funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att genomföra åtgärder som når fler och som berör viktiga och angelägna förbättringsområden.

När omvandlingen av Arbetsförmedlingen 2019 inleddes utlovades att stödet till personer med funktionsnedsättning inte skulle beröras. Så blev det inte. Vi vill peka på två områden som är problematiska och som idag försvårar för arbetssökande med funktionsnedsättning.

Det tar idag i genomsnitt mer än 350 dagar¹ för en arbetssökande med en funktionsnedsättning att få den kodning som är en förutsättning för stöd i form av arbetshjälpmedel, lönebidrag, SIUS med mera. Detta är naturligtvis ytterst problematiskt för den enskilde, men också för arbetsgivare som vill anställa en person med funktionsnedsättning. Nödvändigt förarbete gällande exempelvis

¹ Se bilaga 230424 Arbetstlivsinriktat dialogforum.pptx (sida 5)

den arbetsplatsanpassning Arbetsförmedlingen kan bistå med kan inte komma i gång. Inte heller kan lediga tjänster stå obesatta under den långa tid det tar att få en funktionshinderskod registrerad och därefter beslut om stödåtgärder, exempelvis lönebidrag.

Genomsnittstiden för kod, men även ledtiderna generellt, måste kortas avsevärt för att berörda personer ska ha en chans på arbetsmarknaden och för att arbetsgivare, som idag med ljus och lykta söker efter arbetskraft, ska kunna få del av en resurs som idag inte tillvaratas på arbetsmarknaden. Problemet har påtalats länge, trots det har tiden för att få en funktionshinderskod ökat i stället för att minska.²

En nyckelroll i stödet till personer med funktionsnedsättning har Arbetsförmedlingens specialister. Antalet specialister har emellertid minskat med 40 procent de senaste åren.³ Fyra av tio arbetsterapeuter, audionomer, synspecialister, psykologer, socialkonsulenter med flera har försvunnit.

Det är mot den bakgrunden som regeringen i juni 2022 i uppdrag till Arbetsförmedlingen (2022/00859) betonade att *"Myndigheten ska också enligt förordning med instruktion för Arbetsförmedlingen, beslutad den 7 juni 2022 och med ikraftträdande den 1 december 2022, verka för att förbättra arbetsmarknadssituationen för personer som har en funktionsnedsättning och upprätthålla egen kompetens och verksamhet för att stödja personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få eller behålla ett arbete.*

Arbetsförmedlingen ska särskilt – säkerställa effektiva arbetssätt för att så tidigt som möjligt identifiera och bedöma förekomst av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, inklusive för personer som deltar i anskaffade tjänster, samt – utforma den verksamhet som bedrivs i egen regi så att personer inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen eller personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ges ett väl fungerande stöd, dels för att matchas mot en arbetsplats efter arbetsförmåga, dels för att få de hjälpmedel och det stöd som kan bidra till att långsiktigt höja arbetsförmågan, samt i detta syfte säkerställa tillgången till specialister och annan personal med nödvändig kompetens hos myndigheten."

För att dessa ambitioner och målsättningar ska bli verklighet behöver de ges hög prioritet i Arbetsförmedlingens verksamhet. De behöver

² År 2015 var genomsnittstiden 232 dagar, se Arbetsförmedlingens återrapporering 2016 En strategi för genomförandet av funktionshinderspolitiken 2011–2016 (s. 27).

³ Se bilaga AF – specialistfunktioner 2018 och 2022 – antal per år.pdf

återspeglas i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2024, exempelvis i form av uppdrag som tydliggör:

- myndigheten ska särskilt se över hur tillgången till specialister och annan personal med nödvändig kompetens för att stärka arbetsförmåga hos personer med funktionsnedsättning kan säkerställas, samt se över hur en snabb och effektiv handläggning av de arbetsmarknadspolitiska stöden kan uppnås.
- myndigheten ska under det kommande året halvera genomsnittstiden för registrering av funktionshinderskod.

Med vänlig hälsning

Nicklas Mårtensson, ordförande Funktionsrätt Sverige
Mattias Lundekvam, förbundsordförande Hörselskadades
Riksförbund

Niklas Mattson, förbundsordförande Synskadades Riksförbund
Åsa Strahlemo, förbundsordförande DHR – Delaktighet,
Handlingskraft, Rörelsefrihet